

mesto umetnosti nekaj, kar ni »umetnost, pristopna širšemu občinstvu«, kakor se izražate, ampak nekaj, kar sploh ni nikaka umetnost. S tem grešite zoper svoj narod bolj nego tisti, ki širi, čeprav nemoralne (?), pa vendar umetnosti polne knjige, kakršne vznemirjajo »Rodoljubkinjo«. Prezirate, da z vednim proteževanjem duha praznega diletantizma nikakor ne povišujete, ampak le ponižujete in diskreditujete domačo umetnost. Ne veste, da bode, kogar ste prevarali s svojo milostno »kritiko« trikrat kaj slabega kupil, v četrtič pa zavrgel v istini dobro stvar, in da se je bode branil kupiti! S svojimi dobrohotnimi ocenami škodujete ne samo produkciji, marveč tudi založnikom.

K. Hoffmeister.

Drugi koncert »Glasbene Matice« dne 12. januarja. Beethovna 3. simfonija v Es-duru, op. 55. (Eroica); Saint-Saëns-ov koncert za cello z orkestrom, op. 33.; Karla Bendla balada »Sveti večer« za mešan zbor, soli in orkester. Po vsebini je bil drugi koncert gotovo prav odličen. Slavna »Eroica« iz dobe, ko se je Beethoven popolnoma samostavno razvijal i v duševnem i v glasbenem oziru, iz dobe, v kateri se je najsijajneje kazala zrelost in plemenitost krepkega njegovega značaja, je po lastnem priznanju gigantskega skladatelja izraz njegovega republikanskega mišljenja. Svobodo je oboževal republikanec Beethoven kot prvi pogoj vsakega idealnega razvoja, in ravno visoka ideja svobode je navedla Beethovna do junaške simfonije, do eroike. Nenavadne in presenetljive so harmonske in melodiške kombinacije v ti zmagoviti skladbi, podobni življenju junaka. Ognjevitost in smelost, strast in poetiški humor se spajajo v nji v veličastno mogočnost. V nji občudujemo danes steber vsi orkestralni glasbi. Proizvajanje tega veledele klasične smeri čislamo tem bolj, ker je smatramo za sredstvo do napredka. — Saint-Saëns-ov koncert za cello je hvaliti kot skladbo, ki odkazuje cellu kot koncertujočemu instrumentu prvo in odlično mesto; zato se ne izgublja to glasbilo v glasovju velikega orkestra, marveč prevladuje vedno samostojno in simpatično. Cellist gosp. Julij Junek se je predstavil kot odličen član v vrsti ljubljanskih glasbenikov; zbudil je s krepko, vzneseno igro takoj s početka pozornost. Mehak in pristrčno zabarvan je ton njegove igre, in gospod Junek je kot spreten in siguren virtuoz, ki mu je prirojena glasbeniška inteligenca; zazibal poslušavca v prijeten stan brezskrbnosti, brez katere ne more biti uživanje popolno. — Karla Bendla »Sveti večer« je zložen na besede češke narodne balade Jaromira Erbená. Besedilo je dokaj poetiška in nežna parafraza o božični vraži češkega naroda ter je podalo melodiški iznajdljivosti liriški ustvarjajočega Bendla najlepše točke za skladanje. A ker se je čutil Bendl opravičeno vselej tudi spretnega dramatika, mu ni zadoščala skladbi edino primerna lirika; vsled tega je vsilil dramatiški svoj talent dostikrat prav neumestno v skladbo, daši dramatiških konfliktov v besedilu ni kar nič najti. Preveliki glasbilni in glasovni aparat, s katerim deluje Bendl, je spričo tega v nenaravnem nasprotju z nežnim čarom uglasbene besede. Z neprikladnim dramatiškim stopnjevanjem glasbenega izraza druží Bendl še drugo čutno napako, da ponavlja po nekatera mesta brezkončno in zmislu protivno posamezne stavke in stihe. Ponavljanje pevane besede je le malokdaj umetniški opravičeno, ker je nenaravno in torej neumetniško; toliko manj je pa opravičeno ponavljanje celih stihov. Navzlic tem nedostatkom je vendar »Sveti večer« zanimivo in odlično delo; značilno in plemenito ritmizovana melodika je sveža in živahna, krepost in toploto čutiš iz vsakega takta. Posebnega čara je

že prvi ljubki družinski spev pri kolovratu: »brž, na okrog, urno sukalo«, ki se vrača in vpleta še na marsikaterem mestu. Svatbeni zbor, št. VI., je smatrati za višek skladbe, za biser temperamentne zbarske skladbe. Končni zbor, ki je zasnovan vprav po Dvořákovu, završuje skladbo zelo veličastno. —oe—

Slovensko gledališče. Zadnji mesec starega leta nam je prineslo naše gledališče nekoliko znamenitih večerov. Med take smemo po vsi pravici šteti večer dne 2. decembra, ko se je prvič na našem odru igrala »Tretja hči«, veseloigra v treh dejanjih, ki jo je ruski spisal Viktor Krylov, a poslovenil A. Funtek.

Igra ni brez nedostatkov; dejanja obsega malo, in še to je za dramo le preveč prozorno.

Zakrutin, precej preprost posestnik blizu Petrograda nekje, ima tri hčere: Vera, Nada in Ljubo. Starejša, Vera, je silno učena in se tudi zaveda svoje učenosti; srednja, Nada, je bolj preprosta in tudi bolj ponižna, a zato izvrstna gospodinja; najmlajša, Ljuba, pa je pravi pravcati »enfant terrible«, ki se ne briga za to, kaj je po smešnih konvencionalnih nazorih dostojno ali nedostojno, ki žlobudra, kakor ji nje še popolnoma otročje srčce veleva, in ki za sedaj ne pozna težje naloge, nego kako bi se veselila življenja.

K Zakrutinu pripelje kneginja Suramska svojega sinčka Bobyja z namenom, da mu izbere eno izmed teh njegovih hčera za nevesto. Spremlja ju njen brat, upokojeni general Osetrov.

Vera in Nada izkušata na vse načine, da bi se prikupili kneginji; Ljuba pa ostane, kakršna je: vesela, živa, blebetava. — Knjeginja se zgraža nad njeno razposajenostjo in je kmalo uverjena, da more postati žena njenega Bobyja le ali Vera, ali pa Nada. Tega prepričanja pa nima gledavec, kateremu izda že naslov igre, da je odločilna uloga odmenjena najmlajši hčeri. Vsekakor bi bilo torej morda boljše, da bi bila igra naslovljena drugače; kajti sedANJI naslov spominja človeka nehote one vrste narodnih pravljic, ki se pričenjajo vse tako-le nekako: »Bil je oče, ki je imel tri sinove . . .« Znano je, da je izmed teh sinov vedno najmlajši namenjen za kaj posebnega, in da baš on navzlic vsem navideznim oviram doseže to, kar ni usojeno starejšima dvema.

Tako tudi že iz naslova naše igre gledavec lahko posname, da gotovo dobi naposled Bobyja Ljuba, in zato zanima gledavca le način, kako se to zgodi zoper odločno voljo knjeginje in pa obeh starejših sester, kateri si prizadevata na vso moč, da bi si priborili ženina. —

Vnanja tehnika drame ni slaba, kajti prizori in nastopi se vrste lepo in primerno drug za drugim; zato pa o notranji tehniki skoro ni, da bi govorili. O kaki krizi, peripetiji ali katastrofi ni tu ne duha, ne sluha; Boby se hkrati zave, da ljubi Ljubo, in reč je pri kraju! V tehničnem oziru je torej »Tretja hči« popolnoma moderno delo, ker se nam kaže v ti drami le epizoda iz resničnega življenja, ne da bi bilo dejanje umetno zavozlano iz razvozlano. In vendar zanima ta igra gledavca od konca do kraja! Da, če se gleda na končni smoter, ki ga mora kolikor toliko imeti vsaki dramatični proizvod — če se jemlje namreč v poštev zabava in duševni užitek, ki ga ponuja brez dvojbe ta igra gledavcu — potem se mora priznati, da je »Tretja hči« izvrstno dramatično delo.

Odkod izvira pač nenavadni učinek te igre?

Pred vsem so značaji v ti drami jako živo in plastično risani, akoravno se nam n. pr. značaj Bobyjev ne zdi povsem verjeten. Izborni karakterizaciji posa-